

ZAKŁAD GRAMATYKI WSPÓŁCZESNEGO JĘZYKA POLSKIEGO
I ONOMASTYKI
INSTYTUTU FILOLOGII POLSKIEJ UAM

WYDZIAŁ TEOLOGICZNY UAM

WYDZIAŁ FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY
POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK
PRZY WSPÓŁPRACY KOMISJI JĘZYKA RELIGIJNEGO PAN

mają zaszczyt zaprosić do udziału
w IV Międzynarodowej Konferencji Naukowej

JĘZYK RELIGIJNY DAWNEJ I DZIŚ

poświęconej pamięci

PRYMASA AGUSTA HLONDA
w sześćdziesiątą rocznicę śmierci
oraz
PRYMASA STEFANA WYSZYŃSKIEGO
w sześćdziesiątą rocznicę objęcia urzędu

Gniezno, 22 - 24 września 2008

PONIEDZIAŁEK – 22 WRZEŚNIA 2008

8.00 – Msza św. w katedrze

9.15 – Inauguracja – aula Seminarium Archidiecezjalnego, ul. Seminaryjna 2

Słowo wstępne – **Prof. dr hab. Stanisław Mikołajczak**

Jego Magnificencja Rektor UAM **Prof. dr hab. Bronisław Marciniak**

Wojewoda Wielkopolski **Piotr Florek**

Prezydent Miasta Gniezna **Jacek Kowalski**

Jego Ekscelencja Ksiądz Arcybiskup **Henryk Muszyński** Metropolita Gnieźnieński

SESJA PLENARNA

prowadzący: Prof. dr hab. Renata Grzegorzczkova, Prof. dr hab. Bogdan Walczak

Prof. dr hab. Kazimierz Dopierała (Bydgoszcz), *Bliżej choć dalej do Polski – wojenny los Augusta Kardynała Hlonda*

Prof. dr hab. Edward Polański, dr Jolanta Bujak-Lechowicz (Katowice–Kielce), *Miłość u kardynała Stefana Wyszyńskiego – kognitywne spojrzenie*

Dr Marcela Grygerková (Ostrawa), *Některé rozdíly v jazyce liturgie Církve římskokatolické a Církve československé husitské*

Prof. dr hab. Mario Grčević (Zagrzeb), *Utjecaj liturgijskoga jezika na nastanak hrvatskoga književnoga jezika*

PRZERWA

Prof. dr hab. Rudolf Šrámek (Brno), *Onomastica sacra – status, cíl, metodologie*

Ks. Prof. dr hab. Wiesław Przyczyna (Kraków), *Miejsce homilii w celebracji liturgicznej*

Prof. dr hab. Maria Wojtak (Lublin), *Polimorficzność stylu religijnego we współczesnej polszczyźnie*

Prof. dr hab. Joanna Sobczykowa (Katowice), *O religijności języka*

Prof. dr hab. Maria Zarebina (Kraków), *Dziewiętnastowieczny przekład Tomasza a Kempis „O naśladowaniu Chrystusa”*

Prof. dr hab. Stefan Zawadzki (Poznań), *Motywy religijne w nowobabilońskich inskrypcjach królewskich*

DYSKUSJA

14.00 – Obiad

15.20 – OBRADY W SEKCJACH

Collegium Europaeum Gnesnense im. Jana Pawła II, ul. J. Kostrzewskiego 5-7

GRUPA A

prowadzący: Prof. dr hab. Kazimierz Dopierała

Prof. dr hab. Stanisław Mikołajczak (Poznań), *Ojczyzna w listach pasterskich Augusta Kardynała Hlonda*

Prof. dr hab. Grzegorz Kubski (Zielona Góra), *Lourdes i „ojczenaszowy filozof” August Cieszkowski – inspiracje konsolacyjnych myśli Augusta Kardynała Hlonda w czasie wojny*

Dr Małgorzata Rybka, dr Jolanta Sławek (Poznań), *Kilka uwag o ramie delimitacyjnej listów pasterskich kardynała Augusta Hlonda*

Dr Urszula Gajewska (Rzeszów), *Obraz cywilizacji śmierci w encyklice „Evangelium vitae”*

PRZERWA

Dr Anastazja Seul (Zielona Góra), *Nawiązania do języka i myśli Cypriana Norwida w wypowiedziach Jana Pawła II do Polaków*

Dr Ewa Blachowicz-Wolny (Rzeszów), *Polska, naród, ojczyzna w wypowiedziach Jana Pawła II*

Mgr Aleksander Gomola (Oświęcim), *Bóg Ojciec czy Bóg Matka? Ocena zasadności propozycji teologii feministycznej na podstawie analizy językoznawczej Katechizmu Kościoła Katolickiego z wykorzystaniem narzędzi językoznawstwa kognitywnego*

DYSKUSJA

GRUPA B

prowadzący: Prof. dr hab. Edward Polański

Prof. dr hab. Jadwiga Lizak (Rzeszów), *Ojczyzna w nauczaniu Stefana Kardynała Wyszyńskiego*

Dr Jolanta Szarlej (Bielsko-Biała), *Moc Boża w ludzkim słowie zamknięta. Cechy wypowiedzi prorockiej w pismach Prymasa Tysiąclecia*

Dr Jadwiga Litwin (Rzeszów), *Wizja przyszłości w nauczaniu kardynała Stefana Wyszyńskiego*

Prof. dr hab. Anna Piotrowicz (Poznań), *Wizerunek Maryi w „Zapiskach więziennych” Stefana Kardynała Wyszyńskiego Prymasa Polski*

PRZERWA

Dr Katarzyna Zagórska (Poznań), *Per Mariam – Soli Deo. O maryjności Prymasa Tysiąclecia*

Dr Marta Wrześniewska-Pietrzak, mgr Karolina Ruta (Poznań), *Językowy obraz Matki Boskiej w poezji Kazimierzy Hłakowiczówny*

Ks. dr Paweł Podeszwa (Poznań), *Zobaczyć głos... (Ap 1,12) Biblijny postulat języka symbolicznego*

DYSKUSJA

GRUPA C

prowadzący: Prof. dr hab. Regina Pawłowska

Prof. dr hab. Katarzyna Skowronek (Kraków), *'Zabieramy głos...' Główne strategie komunikacyjne Kościoła katolickiego w Polsce w wystąpieniach medialnych*

Prof. dr hab. Bożena Matuszyk (Gdańsk), *Retoryka a kaznodziejstwo – dawniej i dziś*

Ks. Dr Sławomir Plusa (Radom), *Przeciw herezji kaznodziejskiego kiczu*

Dr Eliza Grzelak, mgr Arkadiusz Piniarski (Poznań–Gniezno), *Kazanie jako zdarzenie komunikacyjne*

PRZERWA

Dr Izabela Kępk (Gdańsk), *Perswazyjny wymiar kazań ks. Hieronima Kajsiwicza*

Mgr Diana Gajc-Piątkowska (Gdańsk), *Kategoria osoby we współczesnym kazaniu*

Mgr Agata Grzelińska (Wrocław), *Język i pieniądze. O perswazji w ogłoszeniach parafialnych*

DYSKUSJA

GRUPA D

prowadzący: Prof. dr hab. Rudolf Šrámek

Prof. dr hab. Edward Breza (Gdańsk), *Imiona pochodzące od pojęcia dobroć – 'bonitas'*

Prof. dr hab. Władysław Makarski (Lublin), *Kapliczki, figury i krzyże przydrożne – deskrypcje, inskrypcje i nominacje*

Dr Witold Tyborowski (Poznań), *Teologia imion osobowych okresu starobabilońskiego*

Dr Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska (Poznań), *Kampanimy jako gatunek nazewniczy*

PRZERWA

Dr Dorota Kulczycka (Zielona Góra), *Nazwy Jordanu, Jeziora Galilejskiego i Morza Martwego w romantycznych itinerariach. Między tradycją a twórczą inwencją*

Prof. dr hab. Karel Komárek (Ołomuniec), *Język religijny bez frazesów?*

Dr Marta Šrámková (Brno), *Barokní zdroje poutní tradice v lidové kultuře na Moravě*

DYSKUSJA

18.40 – WARSZTATY – Wykorzystanie aparatu cyfrowego w pracy naukowej, prowadzący:
dr Mikołaj Jazdon

20.00 – Uroczysta kolacja

WTOREK – 23 WRZEŚNIA 2008

9.00 – OBRADY W SEKCJACH

GRUPA A

prowadzący: Prof. dr hab. Anna Piotrowicz

Dr Joanna Gorzelana (Zielona Góra), *Frazeologia biblijna w poemacie „Zjawienie Emilki...” Jana Pawła Woronicza*

Dr Mariusz Krajcarz (Poznań), *Internacjonalizmy frazeologiczne pochodzenia biblijnego we współczesnym języku niderlandzkim i polskim w ujęciu kontrastywnym*

Dr Piotr Fliciński (Poznań), *Frazeologia biblijna w przestrzeni telematycznej*

Dr Gabriela Dziamska-Lenart (Poznań), *Opis leksykograficzny frazeologizmów biblijnych w wybranych słownikach frazeologicznych języka polskiego*

DYSKUSJA

GRUPA B

prowadzący: Prof. dr hab. Viara Maldjiewa

Prof. dr hab. Regina Pawłowska (Gdańsk), *Kultura żywego słowa na lekcjach religii*

Dr Urszula Wiczorek (Katowice), *Językowe sposoby okazywania miłości Bogu w pismach Matki Teresy*

Mgr Izabela Rutkowska (Zielona Góra), *Termin ‘mistyka’ w rozumieniu potocznym i teologicznym. Analiza porównawcza artykułów hasłowych zamieszczonych w słownikach języka polskiego i słownikach teologicznych*

Dr Romana Łapa (Poznań), *‘Dominujący’ i ‘podporządkowany’ w „Kodeksie prawa kanonicznego”*

DYSKUSJA

GRUPA C

prowadzący: Prof. dr hab. Joanna Sobczykowa

Dr Eva Maria Hrdinová (Ostrawa), *Náboženská lexika východních církví a její translátologická specifika*

Ks. Dr Wojciech Kluj (Warszawa), *Thumacz czy twórca? – O tłumaczeniach tekstów liturgicznych na przykładzie języka malgaskiego*

Dr Małgorzata Nowak (Lublin), *Ewangelia wierszem. Uwagi językowo-stylistyczne o przekładzie ewangelii wg św. Mateusza autorstwa ks. A. Hirniaka*

Mgr Katarzyna Prychitko (Poznań), *Język polemiki religijnej w „Acta Pekinensia”*

DYSKUSJA

11.00 – *Na szlaku pierwszych Piastów – wycieczka*

15.00 – **Obiad**

16.00 – OBRADY W SEKCJACH

GRUPA A

prowadzący: Prof. dr hab. Marek Lis

Prof. dr hab. Krzysztof Kozłowski (Poznań), *Film i język religii. „2001: Odyseja kosmiczna” Stanleya Kubricka*

Dr Bronisława Stolarska (Łódź), *Widzieć jasno w przerażeniu... Strategie iluminacji we współczesnym kinie fabularnym*

Dr Marek Wedemann (Poznań), *Zobrazować niewidzialne. Symbolika religijna w „Oczach szeroko zamkniętych” Stanleya Kubricka*

PRZERWA

Dr Mikołaj Jazdon (Poznań), „*Okruchy*”. *Kilka uwag o motywach religijnych w twórczości filmowej Kazimierza Karabasza*

Dr Andrzej Szpulak (Poznań–Gniezno), *O problemie identyfikacji odniesień religijnych w twórczości Wojciecha Marczewskiego*

DYSKUSJA

GRUPA B

prowadzący: Prof. dr hab. Maria Wojtak

Prof. dr hab. Marta Karasińska (Poznań), *Słowo – aktor – Genesis. O teologicznym wymiarze dramatu współczesnego*

Ks. Dr Henryk Nadrowski (Poznań), *Język wiary a wyraz sztuki*

Prof. dr hab. Elżbieta Wesołowska (Poznań), *Bóg w więzieniu u Tomasz Morusa*

PRZERWA

Dr Andrzej Kominek (Kielce), *Metaforyzacja sumienia a różne koncepcje człowieka*

Dr Paweł Binek (Kraków), *Modernizacja przekazu religijnego. Zarys struktury pojęcia*

DYSKUSJA

GRUPA C

prowadzący: Ks. Prof. dr hab. Jarosław Różański

Ks. dr Andrzej Draguła (Zielona Góra), *Narracja czy inscenizacja? O naturze języka liturgicznego*

Mgr Marta Szymborska (Poznań), *Czy można mówić o Bogu językiem uczestników Big Brothera? Głos w dyskusji na temat współczesnych przekładów ewangelii*

Ks. mgr Stanisław Brasse (Poznań), *Dlaczego warto wierzyć? Sposoby formułowania argumentów przez młodzież*

PRZERWA

Mgr Marta Dalgiewicz (Warszawa), *Wiara na skróty... – o skrótach i skrótowcach w języku religijnym*

Dr Beata Abdallah-Krzepkowska (Katowice), *Kobieta czyta Koran. O tak zwanej feministycznej interpretacji Koranu*

DYSKUSJA

GRUPA D

prowadzący: Prof. dr hab. Bogusław Wyderka

Prof. dr hab. Andrzej Sieradzki (Poznań), *Archaizmy słowotwórcze w języku religijnym. Część II*

Prof. dr hab. Robert Ditmann (Ołomuniec), *Penetration of the Hebrew Text Type into the Czech Biblical Tradition in the 16th Century*

Dr Jan Kamieniecki (Wrocław), *Filologiczne i teologiczne osobliwości „Żołtarza” Walentego Wróbla*

PRZERWA

Dr Leszek Teusz (Poznań), *„Józef do Egiptu od braci przedany...” Wojciecha Stanisława Chrościńskiego – późnobarokowa interpretacja biblijnej historii*

Mgr Kinga Zalejarz (Poznań), *Słownictwo religijne w wybranych powieściach Józefa Ignacego Kraszewskiego o XVII wieku*

DYSKUSJA

18.30 – Kolacja

19.30 – prezentacja filmu dokumentalnego o Wandzie Półtawskiej „Duśka”, spotkanie z reżyser Wandą Różycką-Zborowską

ŚRODA – 24 WRZEŚNIA 2008

9.00 – OBRADY W SEKCJACH

GRUPA A

prowadzący: Prof. dr hab. Bożena Matuszczyk

Dr Katarzyna Czarnecka (Poznań), *Perswazja w listach Jana Bilewicza – stylizacja epistolarna na lamach czasopisma „Miłujcie się!”*

Dr Monika Kaczor (Zielona Góra), *Refleksyjność jako element interpretacji rzeczywistości doczesnej w czasopiśmie religijnych*

Mgr Jagoda Rodzoch (Warszawa), *Homoseksualizm? Zło, walka, dramat. Językowy obraz homoseksualizmu w miesięcznikach katolickich*

Dr Monika Grzelka (Poznań), *O tekstach odredakcyjnych w intelektualnych czasopiśmie o profilu katolickim*

DYSKUSJA

GRUPA B

prowadzący: Prof. dr hab. Edward Breza

Prof. dr hab. Ksenija Končarevic (Belgrad), *Liturgijska obnova u XIX i XX stolecu i pravci jezičke politike slavenskih pomesnih pravoslavnih crkava*

Dr Dorota Kozaryn (Szczecin), *Językowy obraz Boga w „Wizerunku własnym żywota człowieka poczciwego” Mikołaja Reja*

Dr Danuta Kowalska (Łódź), *Między tradycją a nowatorstwem. O stylu „Psalterza Dawidów” Mikołaja Reja*

Dr Jolanta Migdał, dr Agnieszka Piotrowska-Wojaczyk (Poznań), *Frazemy pochodzenia chrześcijańskiego w listach króla Zygmunta Augusta do Radziwiłłów*

Dr Agnieszka Słoboda (Poznań), *Liczebniki porządkowe ‘drugi’ i ‘wtory’ w „Biblii królowej Zofii”*

DYSKUSJA

GRUPA C

prowadzący: Prof. dr hab. Karel Komárek

Prof. dr hab. Viara Maldjewa (Toruń), *Językowe szaty duchowości: próba modelu analizy i opisu*

Prof. dr hab. Mariola Mikołajczak (Poznań), *Bajki zwierzęce w literaturze bułgarskich katolików przełomu XVIII i XIX w. i ich rola w kształtowaniu normy językowej*

Prof. dr hab. Diana Ivanova (Płowdiw), *Księga Rodzaju a jej nowobułgarskie dziewiętnastowieczne wersje (językowo-stylistyczne osobliwości)*

Dr Irena Seiffert (Wrocław), *Obcojęzyczne fragmenty pieśni o Bożym Narodzeniu w kancyjce mikołowskiej z 1847 roku*

Dr Anna Paluszak-Bronka, dr Mirosława Wronkowska-Dimitrowa (Bydgoszcz), *„W żłobie leży...” – wokół leksyki bożonarodzeniowej*

DYSKUSJA

PRZERWA

11.00 – OBRADY PLENARNE

prowadzący: Ks. Prof. dr hab. Wiesław Przyczyna, Prof. dr hab. Mariola Mikołajczak

Prof. dr hab. Bogusław Wyderka (Opole), *„Ze wzruszeniem przemawiamy do Was...”*. *O języku i stylu Augusta Hlonda*

Ks. Prof. dr hab. Paweł Bortkiewicz (Poznań), *Religijna mowa o pracy w przepowiadaniu kardynała Wyszyńskiego*

Prof. dr hab. Renata Grzegorzyczkowa (Warszawa), *Błogosławieni czy szczęśliwi?* *(Uwagi w związku z nowym tłumaczeniem Błogosławieństw)*

Prof. dr hab. Bogdan Walczak (Poznań), *Biblijne skrzydlate słowa we współczesnym języku polskim*

Ks. Prof. dr hab. Marek Lis (Opole), *Zmartwychwstanie Chrystusa – bezradność języka filmu*

Ks. Prof. dr hab. Mieczysław C. Paczkowski (Toruń), *Poetycka autobiografia starożytnego konwertyty (Komodiana, Carmen apologeticum 1-14)*

Prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz (Warszawa), *Żydzi i Muzułmanie – „Drodzy Przyjaciele” Jana Pawła II. Refleksja na kanwie słów zamykających papieskie przemówienia do wyznawców religii Abrahamicznych*

Ks. Prof. dr hab. Jarosław Różański (Warszawa), *Słownictwo tradycyjnych religii afrykańskich*

Ks. Prof. dr hab. Rafał Markowski (Warszawa), *Symbolika rytualnych praktyk sufickiego bractwa Mawlawija*

DYSKUSJA

Podsumowanie obrad – Ks. Prof. dr hab. Wiesław Przyczyna

Zamknięcie obrad – Ks. Prof. dr hab. Jan Szpet

14.00 – Obiad

Patronat honorowy

Jego Eminencja Kardynał Zenon Grocholewski
Prefekt Kongregacji Edukacji Katolickiej w Watykanie

Jego Ekszelencja Ksiądz Arcybiskup Henryk Muszyński Metropolita Gnieźnieński

Wojewoda Wielkopolski Piotr Florek

Prezydent Miasta Gniezna Jacek Kowalski

Jego Magnificencja Rektor UAM Prof. dr hab. Bronisław Marciniak

Sponsor

Dr Paweł Kuraszkiewicz z rodziną
(syn Prof. dra hab. Władysława Kuraszkiewicza)

Patronat medialny

„Przewodnik Katolicki”

„Gość Niedzielny”

Radio Emaus

Radio Merkury

Radio Plus

TVP3 Poznań

Katolicka Agencja Informacyjna

Fundacja „Opoka”

